

▶ 1 Febrero, 2019

Un dels grans de l'art català

Guinovart, l'artista en lluit

Els Espais Volart de la Fundació Vila Casas reactiven l'esperit combatiu de l'exuberant pintor en una retrospectiva

Maria Palau
 BARCELONA

A Josep Guinovart (Barcelona, 1927-2007) li agradava definir-se com un treballador de la pintura. Sempre es va sentir orgullós dels seus orígens com a pintor de parets (s'imaginava les escales amb ales i els pots plens de colors com tresors) i els va defensar en diverses obres, com a *Brotxa bandera* (1970), en la qual l'eina més bàsica del pintor es muta en una arma.

Aquest artista en lluita que s'aferra a la brotxa també s'imposa a *El gran retorn* (1971), una monumental peça que va fer sobre uralita, un material que llavors no tenia les connotacions negatives que té avui. Quan es va descobrir la seva toxicitat, l'artista el va recuperar per a altres treballs dels anys noranta que denunciaven la vulnerabilitat dels obrers de les fàbriques, alguns dels quals van pagar amb la seva pròpia mort el contacte amb la uralita. Tot i que Guinovart va mirar sempre amb recel les lògiques dels partits polítics, la seva ànima era d'esquerres. Sempre va estar al costat dels més febles.

I és justament aquest Guinovart combatiu, de tots els Guinovarts, que van ser molts, el que domina l'exposició *La realitat transformada* (fins al 18 de maig), 70 obres que ocupen totes les sales dels Espais Volart de la Fundació Vila Casas. És la mostra de cloenda de l'Any Guinovart, gràcies al qual tot el país, i no només

l'acaparadora capital, s'ha retrobat amb un dels seus creadors més estimats. En *Guino*, com li deien els seus amics, va ser un artista "entranyable i generós", remarca el comissari de l'exposició, Lluçia Homs. Se n'han fet prop d'una vintena, de mostres de caràcter temàtic, mentre que la de Volart s'erigeix en retrospectiva però sense encotillaments. "Té el to del millor Guinovart", subratlla el comissari general de l'Any Guinovart, Àlex Susanna. És la primera retrospectiva després de la seva mort. L'última que ell va veure en vida va ser la de La Pedrera el 2002.

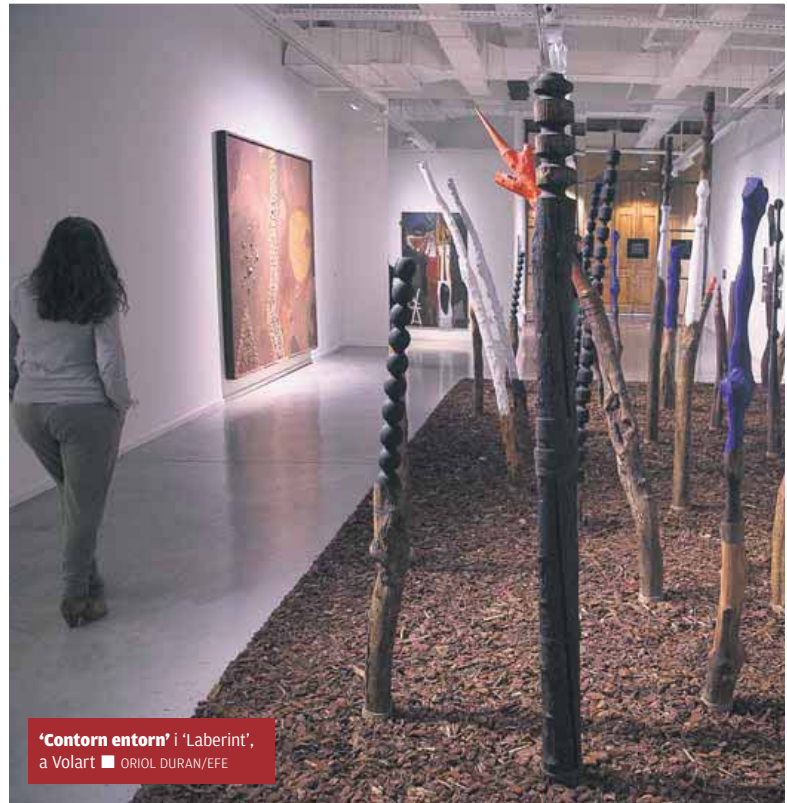
La mostra, de 70 obres, entre les quals hi ha grans instal·lacions, és la cloenda de l'Any Guinovart

L'art de Guinovart es va forjar en la negra nit del franquisme. A *Cap de Franco* (compte, del 1960), invoca la monstruositat del dictador. És una obra intervinguda per les dues cares. La filla de l'artista, Maria Guinovart, pensa que originàriament devia ser més gran. És evident que, per l'època en què va ser feta, els seus inicis devien ser clandestins. Però la sort és que ha perviscut i a la retrospectiva dialoga amb altres peces que Guinovart va gestar amb els seus neguits rebels, per solidaritzar-se

amb les reivindicacions veïnals de la seva ciutat o amb un conflicte geogràficament tan llunyà com el dels israelians i els palestins. En moltes de les pintures marcades per aquest signe indòcil amb la injustícia social, empremtava les seves pròpies mans.

Guinovart es va resistir a separar l'art de la vida i va plantar cara a aquells que a l'art només el voldrien a prop del poder. A *El dimer en el món de l'art* (2000), s'acarnissa amb els especuladors amb retalls de les pàgines dels diaris dedicades a la borsa enganxats al suport. En aquest quadre evoca la seva experiència a l'inhòspita Nova York, on "s'ho va passar malament", revela la seva filla. Com Lorca, al qual aprofita per recordar.

"No hi ha res que jo hagi tocat que no estigui condicionat per una vivència. Darrere de qualsevol cosa hi ha una realitat que jo he vist i he viscut", deia l'artista. I una d'aquestes vivències que més el van colpir va ser la fugida quan era un nen de la ciutat al camp per protegir-se dels bombardeigs de la Guerra Civil. A Agramunt, d'on era originària la seva mare, l'infant Guinovart va viure dins d'una cabana sense sostre que el va connectar amb el cel estrellat. El món rural i la natura salvatge es van convertir tot d'una en un dels seus principals estímuls creatius. A la primera obra *Blat* (1948), propietat del museu Reina Sofia, però que per la seva delicadesa no ha pogut viatjar a Barcelona, va estrenar un gest que

'Contorn entorn' i 'Llabyrinth', a Volart ■ ORIOL DURAN/EFE

uita

el va caracteritzar de per vida: la incorporació d'elements externs a la tela.

Per a Guinovart, l'art errava quan s'entestava en representar la realitat. Per a ell, el seu veritable sentit era "transformar-la i donar-li noves significacions", concreta Homs. Això el va dur a concebre impressionants instal·lacions, com ara *La cabana* al seu espai artístic d'Agramunt. Aquesta és permanent, però moltes altres feia vint o trenta anys que no es veien. Com *Contorn entorn*, un bosc de 130 troncs pintats que es va exposar a la galeria Maeght el 1976. Va ser tot un esdeveniment artístic en una Barcelona que tot just s'estava despertant del malson de la dictadura.

Als Espais Volart, s'ha reconstruït parcialment, amb 16 fustes. Guinovart en va destruir la majoria. "Ho feia sovint quan una cosa deixava d'interessar-li", comenta Maria Guinovart.

Laberint és una altra de les espectaculars instal·lacions feliçment rehabilitada en l'exposició de Volart. Es va presentar a La Virreina el 1997 però de manera que no es podia transitar. I justament la seva raó de ser és aquesta: atrapar el visitant dins de la seva teranyina de miralls i de presències pictòriques inquietants.

Aquest és el Guino que treballava en gran. Però també ho va fer en petit per expressar sentiments purs. El Guinovart més íntim, aquell que anomenava les dones de la seva família (la seva muller, la seva filla i la seva neta) baldufes, objectes que dibuixava o, de nou, incrustava en obres plenes de bellesa poètica. *Dona amb colom* (1958), que va anar a la Biennial de Venècia d'aquell mateix any, també té una història curiosa al darrere. El rostre femení s'assembla molt al de la seva esposa. Però el cas és que encara no l'havia coneguda. "Jo crec que es va enamorar d'ella perquè l'havia pintat abans", diu Maria Guinovart.

"Aquesta exposició podria anar a qualsevol gran museu del món", exclama Homs. Però el cert és que ha estat una fundació privada la que l'ha hagut d'impulsar. El comissari creu que el sistema de l'art català "no ha fet la feina que calia d'acabar d'apuntalar les trajectòries dels artistes de la postguerra", entre ells Guinovart, "sense el qual no es pot entendre l'art català i espanyol de la segona meitat del segle XX".

S'acosta el seu centenari, que serà el 2027, i més val tard que mai per corregir aquestes anomalies del país. Ell ho va posar fàcil, amb una obra que no ha perdut força: "No m'interessa deixar una obra tan cada, sinó oberta als canvis i als temps." ■